

Belangrijkste Nederlandse Spisulabank verdwijnt deels in zandsuppletie

In de vorige Nieuwsbrief (3-1) werd een Rijkswaterstaatsrapport besproken waarin staat hoe belangrijk de Noord-Hollandse kust de afgelopen winter was voor eidereenden (Berrevoets *et al.* 2001). Inmiddels is door twee LNV-onderzoeksinstituten, Alterra en RIVO, vastgesteld, dat er voor de Noord-Hollandse kust een grote *Spisula subtruncata*-bank (in goed Nederlands gewone strandschelp genoemd) lag (M. Leopold, pers. med.). De eidereenden, tot 100.000 in getal, zaten er dus niet zomaar. Deze vogels hebben het de laatste jaren moeilijk door voedseltekorten in de Waddenzee en wijken noodgedwongen uit naar de Noordzee. In 2000/2001 was de kustzone voor Noord-Holland voor hen het belangrijkste. Groot was dus onze frustratie toen hier in het voorjaar spisulavissers verschenen die grote hoeveelheden van deze schelpdieren opvisten en afvoerden (Gronert 2001). Navraag bij LNV leerde dat dit niet illegaal was en dat er niet tegen zou worden opgetreden. Recent hebben we moeten vaststellen dat ook onder Rijkswaterstaatsvlag een aanslag op de spisulabank wordt gepleegd, en dat ook dit legaal, dus met vergunning, gebeurt. We liepen er bij toeval tegenaan: op 4 juli 2001 werd op het strand bij Schoorl ten behoeve van de kustverdediging zand opgespoten. Er lag een heel pad van spisula's langs de vloedlijn, meegespoten met het zand. 'Spisula? Dat wisten we niet', laat de overheid ons weten via het 'Noordzeeloket' (telefoonnr. 0900-6667393). 'We hebben op 22 februari 2001 vergunning verleend voor het opzuigen van 500.000 m³ zand ter hoogte van Camperduin. Belangrijkste vergunningvoorwaarde is dat het zand gewonnen wordt buiten de -20 m dieptelijn'. Er wordt dus geen rekening gehouden met bodemleven, ook niet met spisulabanken die zo belangrijk zijn voor de eidereenden, die datzelfde Rijkswaterstaat per vliegtuig laat inventariseren. 'Vanwege de kosten moet de winlokatie zo dicht mogelijk bij het op te spuiten strandgedeelte liggen. Op korte termijn kunnen we niets doen. We hebben geen reden te zeggen: stoppen met die handel, want ergens anders kunnen we hetzelfde probleem hebben. Ik raad u aan een brief te schrijven aan de Hoofdingenieur Directeur van de Directie Noordzee. De komende jaren wordt er namelijk 10 à 15 miljoen m³ gesuppleerd. Met de vergunningverlening kan dan mogelijk rekening worden gehouden met ecologische aspecten'.

Tja, we hebben een brief geschreven en daarin aangedrongen om bij toekomstige vergunningen rekening te houden met spisulabanken. Ten overvloede willen we hier nog opmerken dat die banken dan wel op tijd moeten worden geïnventariseerd en dat steeds bekend moet zijn waar zich grote aantallen eenden bevinden. Ook handig bij het beoordelen van risico's van rondrijvende olieplekken trouwens...

Literatuur

Berrevoets C.M., Witte R.H. & Arts F.A. 2001: Midwintertelling van zee-eenden in de Waddenzee en Nederlandse kustwateren, januari 2001. Werkdocument RIKZ/IT/2001.814x.

Gronert A. 2001. Eidereenden voor onze kust komen en gaan. Wildwesttoestanden in de spisulavisserij. Windbreker 136: 17-18.

Arnold Gronert, Natuurorganisatie De Windbreker, Plein 1945 nr 9, 1755 NH Petten
windbreker@natuurorg.myweb.nl

Stormvloed in Waddenzee mist meeste grote sterns; visdieven op Schiermonnikoog krijgen ratten na de vloed.

Op 2 juni 2001 was er een extreem hoog tij in de oostelijke Waddenzee (+1.66 NAP op Schiermonnikoog). De kwelders van Schiermonnikoog, Rottumerplaat en Rottumeroog met hun zeevogelkolonies gingen onder. Op Schiermonnikoog zijn de nesten weggespoeld van minimaal 5300 kokmeeuwen en 600 visdieven. Op Rottumerplaat zijn zo goed als alle dwergsterns en grote sterns eveneens verdwenen. Ook op Griend zijn grote aantallen weggespoeld: minimaal 700 kokmeeuwen, 500 visdieven, 200 noordse sterns en 200 grote sterns. De hoofdmacht van de grote sterns (8200 paar op Griend) ontsprong dus deze dans en zeetrekters zullen bijvoorbeeld geen dip in de percentages jongen constateren, want het broedsucces was verder goed: er zijn op Griend 6-7000 jonge grote sterns uitgevlogen. Vogels van het wad zijn wel wat gewend en op Schiermonnikoog produceerden ruim 2000 paar kokmeeuwen een nieuw broedsel op dezelfde plek. Het broedresultaat varieerde echter van zeer mager tot nul. Voor visdieven op Schiermonnikoog was het leed van de vloed nog niet meteen geleden. Bruine ratten richten behoorlijke 'vervolgshade' aan aan de jonge visdieven (kolonie van circa 750 paar). Overall vonden we hoopjes doodgebeten jonge visdieven. Ook werden veel eieren gepredeerd. Vermoedelijk zijn de bruine ratten door het hoge water naar deze wat hoger gelegen broedplek van de visdieven gevluht en belandden zo midden in de provisiekast. De visdieven gingen wel op diverse nieuwe lokaties opnieuw broeden, maar ook dit bleef zonder resultaat, want alle nesten werden voor het uitkomen van de eieren